

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

Fotóéletmű

Túl a hetedik X-en rendezte meg első önálló fotókiállítását dr. Lajos Sándor, a köznevelődési palota kupolájában. Bár ez az első önálló kiállítása, de a szegedi fotózás története szinte egyidős dr. Lajos Sándor munkásságával. Aki ma Szegeden fotósnak számít — elsősorban a Kör '88 tagjai — tanítványoknak tudják magukat.

E mostani kiállítás egy életmű sokféleségét tárja közönség elé. A ritka-szép hangulatok megragadásától az expresszív emberábrázoláson át az absztrakt játékokig ível a tematikai gazdagság, s ugyanilyen sokszínű a technikai megoldások sora is. Egyik legmélyebb művészi üzenete a *Kohászok* című, öt képből álló sorozat. A fotográfiai eljárással megoldott képeken a tűz és az ember kemény ellentétét, drámai küzdelmét fogalmazza meg. Nem szépít, kemény és kegyetlen, s ugyanakkor igaz és szép, mint maga a munka, az élet. Ehhez kapcsolható az *Utépítők* és az *Olajfürők* című képe.

Más világot reprezentál a *Mozsik* című alkotás, mely a fekete-fehér ritmusváltásokból építkezik. Gyakran technikai bravúrral indítják el az asszociatív gondolatokat (*Absztrakció, LSD-víz, Kompozíció*). Intellektuális vénáját olyan alkotások jellemzik magas művészi szinten mint a *Miss XXX. számad, a Nemes, és két montázs*. A természet lírai hangulatát megkapó képekben örökíti meg — *Köd a Tiszán, Naplemente, Tél, Fény és árnyék*.

Dr. Lajos Sándor ma is kísérletező, kereső-kutató, nyughatlan művészlélek. A téma felkeresésétől a lefotózáson, a laboratóriumi munkán át a képkivágásig, a kész műgig mindent egyforma szorgalommal, alapos-sággal és nyughatatlan szenvedéllyel végez. Kiállításra példa az újabb fotógeneráció előtt.

Bartók-stúdióműhely

A Bartók Béla Grafikai Kör ezúttal Stúdióműhely felségjelvényvel állít ki a József Attila Tudományegyetem KISZ-klubjában. Jogos a váltás, hiszen a kiállítás nemcsak grafikkal találkozhat a látogató. Nyolc fiatal alkotó sorakoztatja fel legjobban sikerült alkotásait. Ok nyolcan — Módis Éva, Palásthy Klára,

Zelmann Katalin, Czako János, Mráz János, Szekeres Ferenc, Tóth János és Tyebó Miklós — méltán reprezentárisai a Bartók Béla Művelődési Központ már az elmúlt években is sok elismerést kivívott képzőművészeti körének.

Módis Éva munkái közül elsősorban linólituszcsoportok érdekesek. Zelmann Katalin nyomtatokkal, monótipiakkal kísérletezik, Palásthy Klára Extázisa néhány részletében még naturális marad, de Bubó című nyomatkompozíciója izgalmas faktúrájával. Czako János öntagukért szép faktúrákíséreltetéi Leonardo-lapján nyernekel méltó tartalom. Mráz János festményeinek témáját az alföldi tájból meríti, grafikai finom és érzékeny jelentések gondolatairól. Talán Szekeres Ferenc az, akit legnagyobb formában talált a kiállítás időpontja. Legszébb lapja a Gulácsy emlékére készített. Az első vándorlások című linómetszet. Rézkarcai részletezők, plakáttervei között a szecesszió és a geometrizálás küzdelme még nem dől el. Tóth János rézkarcai groteszk-szürrealis világba vezetnek, egyszerre idézik Chagall szellemét és Szabó Vladimir figuráit. Tyebó Miklós három plakátterve profimunka, ötlet, szellemesség, betű, üzenet komplex egysége.

Tandl Lajos

Ember és természet

Február elejétől látható Vásárhelyen, a Törnyai múzeumban a 70 éves, Kolozsvártól élő festő- és fametszőművész, Gy. Szabó Béla kiállítása.

A bemutatásra került anyag csak töredékét villantja fel a mester gazdag munkásságának. Az elsősorban fametszőként ismert művész mindössze izeltől ad ebből a műfajból. Kiállított alkotásainak zöme pasztell- és szénrajz, amelyek nagyrészt a 30-as években készütek, amikor is bejárta a fél világot a praktikus, mindig használható pasztell választotta útjáról. Fametszeteinek fekete-fehér, hol nagyvonalú, hol az arany-metszők alaposágával készült vallomása — mint pasztell- és szénrajzai — a természetet teszi vizsgálatának középpontjába (Szikla és folyó, Fejszék a folyó felett).

Munkásságának kezdeti szakaszában már Rousseau

panteisztikus programját fogalmazza meg; nem csak érzi, de érti is a természet rendjét, amely sok közös tulajdonságot mutat az emberrel.

Gy. Szabó minden műve felkiáltójelként vibrál szemünkben: a természet törvényeit megsértő civilizáció sokszor felelőtlen alkalmazása ellen pöröl, amikor erdők, mezők, patakok, hegyek, völgyek, falvaszkák tisztá, harmónikus összapotát dicséri.

Pogány Ö. Gábor a grafika Anteusának nevezi, taláiban Gy. Szabó Bélát. A görög Istenhez hasonlóan a természet ad számára új erőt, a megújulás pedig újabb szép műveket minden művészszerető öröme. A mindenütt otthonlevés biztosítja — nagy tudása mellett — a különböző tájainak hitelességét, akár a Dionüszosz színház romjainak csontvárs hangulatát, akár az erdélyi tájak lírai szépségét, vagy a Tabán ódon házainak hangulatos világát választja témául.

Nem reprodukálja a természetet, hanem érzékenyen reagálva környezetünk változásaira sokkal többet mond el az egyszerű látványnál, s így méltán nyelhetik el alkotásai a tárlátogatók tetszését is.

Tarcsy Péter

Újszülöttkori szövődmények kezelése

Intenzív központ Szegeden

Néhány napja beszámoltunk olvasóinknak az egészségügyi miniszter jelentéséről, melyet a népesedés múlt évi alakulásáról tett a Minisztertanácsnak. Dr. Schultze Emil kiemelte, hogy az egészségügyi kormányzat az ötléves tervben hangsúlyos feladatként tartja számon országsszerte a szülészeti osztályok, a koraszülöttre-kezelési börtök, korszerű eszközökkel történő ellátását. „Lehetőség nyílt úgynevezett intenzív újszülöttcentrumok szervezésére. Budapesten, Szegeden és Pécsen már dolgoznak ezek a központok, a debreceni, a miskolci és a szombathelyi állomás hamarosan munkába áll.”

Mi tehát a perinatológiai intenzív centrum, melyet orvosai körökben röviden csak úgy emlegetnek: PIC? Erre kértünk választ dr. Boda Domokos professzortól, a Szegedi Orvostudományi Egyetem gyermekklinikájának igazgatójától. A kérdés nemcsak a miniszter nyilvánosságára hozott jelentésének szegedi érdeklősége miatt aktuális, hanem azért is, mert a kifejezésben megfogalmazható kezelési eljárások korábbi keletűek a szegedi gyermekklinikán.

A perinatológiai intenzív centrum feladata a születést követő, újszülöttkori szövődmények speciális ellátása. Leszűkítve,

főleg a koraszülöttek légzészavarainak gyógyítása. Maga a szó, perinatológia, a szülés körüli időszakot jelenti.

— Mi indokolta, hogy az egészségügyi kormányzat kiemelten foglalkozik vele?

— Köztudomású, népesedésünk kedvező alakulása ellenében hazánkban az újszülöttek között még mindig sok a koraszülött, az általánosan elfogadott hatszázalékos arányhoz képest a tízet is meghaladja. Miután a koraszülöttek esendőbbek, magas a csecsemőhalálozás arányszáma is. A koraszülötti halál túnyomó többségéért bizonyos légzési zavar a felelős, ami a tüdő, éretlenségével függ össze. A légzőzavarok kezelése az újabb korszerű módszerekkel hovatovább sikeres, legalábbis az esetek többségében, ám ehhez a körülmények és adottságok sokaságának összhangját kell megteremteni. Már a születést megelőzően, de a szülés, főleg a koraszülés pillanatától számolhatunk légzési komplikációkkal, ennek tudatában a szülést is másképpen kell levezetni az orvosnak. A légzési zavarokkal világra jött koraszülöttet igen gyorsan, hat órán belül, különleges körülmények közé kell helyezni, speciális műszerezettségű osztályra, ahol speciálisan kiképzett szakemberek dolgoznak.

— Ilyen lehetőség pillanatnyilag, a főváros és Pécs mellett, a szegedi klinikán adott.

— Ráadásul abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy évek óta végzünk ilyen kezelési műveleteket, s míg másutt hiányoznak még a speciálisan főkészített szakemberek, előfordul, hogy egy síncs, a szegedi klinikán valamennyi orvos elsajátította már a szükséges módszereket, tudja használni a speciális készülékeket. Lehetőségeink még az egész Csongrád megye ellátására sem igen terjedtek ki. Most viszont már idénre, de legkésőbb jövőre három megye, Csongrád mellett Bács és Békés, tartozik hatókörünkbe, ami jelentős többletmunka lesz, szívesen vállalkozunk, az országos halálozási arányszámnak csupán a fele értéken a szegedi klinikára.

— A minisztérium országos méretekre terjeszti ki az ilyen kezeléseket. Hogyan fognak hozzá?

— Fölmerült és elfogadottá vált, hogy első lépésként ne minden klinikát, kórházat szereljenek föl szükségszerűen részlegesen, tehát hiányosan, hanem előzetesen csak néhány központot hozzanak létre, ahol viszont komplett műszerezettségi és személyi feltételeket lehet biztosítani. A tervek szerint tíz központ lesz, jelenleg három működik. Központi keretből többmillió értékű műszereket kaptunk, így öt darab respirátort, lélegeztetőt, közülük legértékesebb az a speciális berendezés, ami maga egymillió forint. Ezzel a készülékkel eddig négy újszülöttet, am várhatóan már az idén százát kezelünk; a berendezés úgy hasonlítható társalhoz, mint mondjuk a vízrelőző repülőgépek a szuper-szónikushoz. Világszínvonal. Hogy megértjük kormányzatunk erőfeszítéseit, anyagilagban átszámítva: ha száz gyereket kezelünk ezzel a készülékkel, akkor egy ilyen eset tízezer forintot ér. A betegség gyógyítása persze nem mérhető forintáldozattal. A perinatológiai intenzív centrumoktól gyors, áttűtő sikert várunk, hogy alapvetően kedvezően befolyásoljuk a koraszülötti és általában a csecsemőkori halandóságot. A készülékek — hazaiak, szocialista és nyugati országokból — zöme már megérkezett, s a közeljövőben bővíteni tudjuk az orvosi, ápolónői, asszisztensi, technikai gardánkat. Ránk az a feladat is vár, hogy tapasztalatainkat átadjuk a többi központnak.

— Hogy a kormány milyen fontos kérdésnek tekint az intenzív újszülöttközpontok létrehozását, mutatja, ilyen feszített gazdasági évben is több száz milliót áldoz rá.

— Valóban kienfél, soron kívüli feladat. Azt szeretnénk, hogy minden rászoruló kezelést kapjon. Már korábban igényeltük klinikánkon a helybővítést, a most megnövekedő feladataink, úgy hiszem, feltétlenül indokoltá teszik. Egyetemünk öt éves tervében is szerepel az emeletreépítés, s az elmúlt napokban nálunk járt minisztériumi főosztályvezető pártfogását ígerte, soron kívül 6 millió forintot a szükséges munkákhoz. Csak építők, kivitelezők kellenének. Szeretnénk főhasználni az alkalmat, ezúton is kérnél azokat a vállalatokat, ahol lehetőség nyílik rá, segítsenek építésgondjainkon. Szép szándékkal kérjük, hiszen a tét nem kisebb, mint a társadalom legifjabb állampolgárainak élete. Most azon igyekszünk, hogy minden kritikus esetet kezelve, három megye csecsemőhalandóságának arányszámán javítsunk.

Nikolényi István

NAPIRENDEN

A napraforgó-termesztés

Mi teszi lehetővé a napraforgó-termesztés területi növelését, s a termésatlalagok emelkedését? Az V. ötéves terv miért irányozza elő a napraforgó-termesztés fejlesztését? Ezekre a kérdésekre kaptak választ a mezőgazdasági szakemberek a tegnapi délelőtti előadáson a bácsalmási napraforgó-termelési rendszer vezető szakemberétől Szegeden, a Technika Házában.

Sajnálatos tény, hogy míg 1974-ben Csongrád megyében 2500 hektáron termeltek napraforgót, addig 1976-ban a beérkezett tervek szerint már csak 1500 hektár területet szándékoznak a gaz-

daságok bevetni. Pedig a vetésterület 20 százalékkal, a termésmennyiségét 40 százalékkal kellene növelni. Megyénkben vezető szerepet a szegedi Felszabadulás Termelőszövetkezet tölt be. Ez a termelőszövetkezet tagja is a napraforgó-termelési rendszernek.

A napraforgó a növényi olajok alapanyaga. A növényi olajok szerepe az étkezésben évről évről emelkedik, s korlátlan exportlehetősége is van. A visszamaradó olajpogácsa pedig igen nagy fehérjetartalmú takarmány. Ezért építik Martfűn az új növényolajgyárat, melynek kapacitása meghaladja majd az összes jelenleg üzemelő olajüzemet. A termelési kedvet és a gazdaságosságot az átvételi árak módosításával is növelni kívánja a népgazdaság. 1976-ban 100 forinttal emelkedett az átvételi ár.

A napraforgó csak azokban a gazdaságokban javasolható, ahol jelentős a búza, kukorica vetésterülete. A termelésben két kultúrteny gépei felhasználhatók. A napraforgó termesztése rendszerben javasolt, ha az átlagtermés 9—11 mázsa között alakul hektáronként.

A bácsalmási napraforgó-termelési rendszer természetlaga 17—20 mázsa. A korszerű agrótehnika mellett lényeges a jó fajta elterjedése is. Jelenleg két szovjet és egy magyar fajtát javasolnak a bácsalmási szakemberek. A GK—70-es napraforgó a Szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet bevált fajtája.

R. F.

Társadalmi munka a Belvárosban is

A megyei pártbizottságnak az 1976. évi gazdaságpolitikai irányelvekkel kapcsolatos állásfoglalása a többi között arra hívja fel a figyelmet, hogy a népfőnt, mozgalmi mozgósítsa jobban megyénk lakosságát a város és községpolitikai elküldések megvalósításában való részvételre.

Az állásfoglalás alapján összegezték a tavalyi ilyen jellegű munkájukat Szegeden a Belváros III. pártalapszervezet vezetője, a területi népfőnt- és népbizottság. A tegnapi kedden délután tartott ülésen a kerületi pártbizottság titkára, Molnár Imre tartott vitaindító előadást. Hangsúlyozta, hogy az elmúlt évben jelentős összegeket fordított a városi tanács a kerületi lakóházainak felújítására, parkosítására és szociális létesítmények építésére. Az aktívan résztvevők felszó-

lalásaikban hangsúlyozták, hogy a jövőben jobban meg kell becsülni és védeni a közös munka gyümölcsét. Sokan vannak, akik segítenek csinósítani, szépíteni, tisztán tartani a lakóházakat, a tereket és utcákat, de sajnos olyanok is akadnak, akik semmibe veszik a közösség érdekeit, igényeit és megrongálják azt, ami szép, ami új.

Nemcsak a rendre, a tisztaságra ügyelnek jobban a jövőben a párt és a népfőnt aktivistái, hanem kezdeményezik a lakóházakban is a fokozottabb takarékosságot. Vállalták, hogy ha kerületükben valahol csőrepedést észlelnek, vagy gázszivárgást, azonnal jelentik, hogy elejét vegyék a kárnak, a balesetnek. Részlet kérnek a parkosításból és kéri a kerületben levő tizenkét, intézmények szocialista brigádjaik támogatását is e munkához.

Együtt a lakossággal

A szocialista versenymozgalom eszköze a cél eléréséhez: tudják ezt a gyálarbeiter határőrök is. Az örs személyi állománya minden évben benevez a versenybe, Hajdú László főtiszt pedig szakszerűen szervezi, irányítja a katonák munkáját. A közös munka, egymás segítése a múlt évben is eredményt hozott: az alegység elnyerte, az alegység élénjáró örsé címet. A rajok 75 százaléka is élénjáró lett.

A határőrök közül a versenyben résztvevők 20 százaléka a határőrség kiváló katonája, fele pedig alegység élénjáró katonája címet nyert. A gyálarbeiter örsön a Csongrád megyei fiatalok közül is többen jeleskedtek. Csikós László határőr katonáideje alatt kétszer lett élénjáró. A szegedi fiú az örsön gépkocsivezető volt, s például szolgálata mellett eredményesen felvételizett az olajipari technikumban. Bevételése előtt a szegedi olajosknál, a mélyfúrókkal dolgozott.

Tölteseres István határőr a szegedi gépjármű ipari szövetkezetnél karosszéria laka-

tos volt. Tavaly az alegység élénjáró katonája lett. Nyáron visszamegy a vállalatához, Cseh György tizedes, a FOKA matróna, az örsön rajparancsnok. Egyénileg is, meg az általa irányított raj is élénjáró. Bárkányi István határőr bevonulása előtt a szatymazi Homokgyöngye Termelőszövetkezetben autószerelő volt, kétszer nyerte el az alegység élénjáró katonája címet.

A gyálarbeiter katonák néhány év alatt felszárul több bűnözőt csíptek el. Az örs határszakaszát senkinek sem sikerült illegálisan átlépni. A határőrök persze nem csak a szolgálatban jeleskednek. Minden lögyakorlatot kiválóan hajtanak végre, felszerelésüket is példásan gondozzák. Szabad időben barkácsolnak, gazdasági munkát végeznek, művelődnek. Tizenötfele lap is folyóirat jár az örsre, és többsége minden katonához eljut. A határőrök 25 százaléka rendszeres veradó. Legutóbb február 12-én adtak vért, Röszkén.

A katonáknak élő és ele-

ven a kapcsolatuk a település dolgozóival is. Rendszeresen részt vesznek a termelőszövetkezet gyűlésein, a brigádevertekeztelen, a lakosok körében szervezett politikai rendezvényeken. Ok képviselik a fegyvereseket az úttörők, kisdobosok avatásán is. Nem véletlen tehát, hogy a lakosok segítik a határőrök szolgálatát.

Tíz év Gyálaréten nem jutott keresztül határsértő — jelentette jogos büszkeséggel Hajdú László főtiszt. — Almási Ferenc tévész-dolgozó két bűnöző leleplezésében segített. A belügyminiszter a Közbiztonsági Érem ezüst fokozatával tüntette ki. Csorba Mihályné több határsértő elfogásához nyújtott segítséget, szintén Közbiztonsági Eremmel tüntették ki. Engi Antal csatornáról feleségével együtt a Holt-Tisza partján három szökevénynek állt parancsnok. Barna János gátbiztos — aki kétszer részesült belügyminiszteri kitüntetésben — amióta Gyálaréten dolgozik, számtalan bűnöző elfogásában vett részt.

Gazsó Béla